

ÁLTALÁNOS MUNKA VÉDELMI ISMERETEK

Az anyagot készítette:

Fekete István
munkavédelmi szakmérnök

Soronic Krisztina
munkahigiéne és kémiai biztonsági szakértő

Lektorálta:
Hegedüs László
munkavédelmi szakmérnök

Ingyenes kiadvány!

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETŐ	4
MUNKAVÉDELEM ÁLTALÁNOS ELVEI, FOGALMAI	4
ÁLTALÁNOS ELVEK	4
FOGALMAK	4
A MUNKAVÉDELEM SZABÁLYOZÁSI RENDSZERE	7
MUNKAVÉGZÉS SZEMÉLYI FELTÉTELEI	8
<i>Munkavédelmi oktatás</i>	8
<i>Alkalmasság</i>	9
<i>Szakképzettség</i>	10
<i>Megfelelő létszám biztosítása</i>	10
A BIZTONSÁGOS MUNKAVÉGZÉS TÁRGYI FELTÉTELEI	10
MUNKAHELY	10
MUNKAESZKÖZÖK	17
EGYÉNI VÉDŐESZKÖZÖK	18
SZERVEZÉSI FELTÉTELEK	20
<i>Munkavédelmi szakember foglalkoztatása</i>	20
<i>Hatókörben tartózkodók védelme</i>	20
A LÉTESÍTÉS ÉS ÜZEMBE HELYEZÉS	20
ELLENŐRZÉS	21
IDŐSZAKOS BIZTONSÁGI FELÜLVIZSGÁLAT	21
SORON KÍVÜLI BIZTONSÁGI FELÜLVIZSGÁLAT	21
HATÓSÁGI ELLENŐRZÉS	21
KOCKÁZATFELMÉRÉS, KOCKÁZATÉRTÉKELÉS	22
MUNKAVÁLLALÓ JOGAI ÉS KÖTELESSÉGEI	22
BALESET	23
MUNKÁLTATÓ BALESET VIZSGÁLATTAL KAPCSOLATOS FELADATAI:	23
<i>Baleset bejelentés</i>	23
A sérült vagy munkatársa.....	23
A munkahelyi vezető	23
A munkáltató	23
MUNKAVÉDELMI ÉRDEKKÉPVISELET	24
II. FEJEZET	26
SPECIÁLIS MUNKAEGÉSZSÉGÜGYI ÉS MUNKAHIGÉENIAI KÖVETELMÉNYEK	26
BEVEZETŐ	26
A MUNKAHIGIÉNÉS TEVÉKENYSÉG CÉLJA:	26
A SZERVEZETET ÉRŐ KÓROKI TÉNYEZŐK:	26
MEGTERHELÉS, IGÉNYBEVÉTEL	28
FIZIKAI KÓROKI TÉNYEZŐK	30
KÉMIAI KÓROKI TÉNYEZŐK	31
BIOLÓGIAI KÓROKI TÉNYEZŐK	37

ERGONÓMIAI KÓROKI TÉNYEZŐK	37
PSZICHOSZOCIÁLIS KÓROKI TÉNYEZŐK.....	38
NEMDOHÁNYZÓK VÉDELME.....	39

Bevezető

Életünk jelentős részét munkahelyünkön töltjük. A munkavégzés közben számtalan formában leselkedik veszély a dolgozókra, melyek ellen valamilyen módon védekeznünk kell. A munkahelyi ártalmak, kockázatok természetesen szinte mindenütt másképp jelennek meg, ebből adódóan az ellenük való védekezés módját is eltérően kell kiválasztani, alkalmazni.

Jelen útmutató a 0231/2011 számú szerződés alapján (a munkavédelmi jellegű bírságok pályázati, valamint információs célú felhasználására) készült. Célja, hogy az átképzésben résztvevő álláskereső és képzésben közreműködő szakemberek részére egy olyan írásos anyag készüljön, amely összefoglalja azokat az általános munkabiztonsági és munkaegészségügyi tudnivalókat, amelyek ismerete hozzásegíti a leendő munkavállalókat a kockázatok felismeréséhez és minimalizálásához. Ezen ismeretek elsajátítása esetén hatékonyabban tudnak fellépni a munkabalesetek és munkahelyi eredetű megbetegedések megelőzésében.

A kiadványban kizárólag az általános érvényű szabályok szerepelnek. A teljeskörű ismeretekhez szükséges e projekt keretei között elkészített szakmai útmutatók megismerése és figyelembe vétele.

Az anyag összeállításánál elsősorban arra törekedtünk, hogy a leendő munkavállalók megismerjék a munkáltató részéről fennálló kötelezettségeket és a lehető legszélesebb körben kapjanak tájékoztatást saját kötelezettségeikről, felelősségükről és őket megillető jogokról.

A kézirat elkészítésekor a 2012. január 1-jén hatályba lévő előírások kerültek figyelembevételre.

Munkavédelem általános elvei, fogalmai

Általános elvek

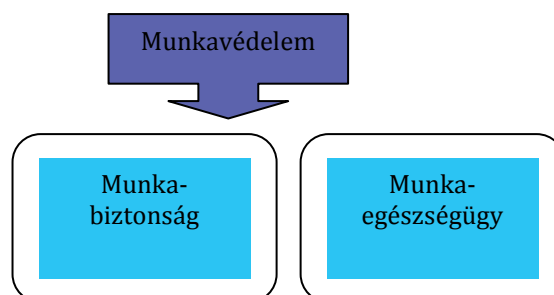
Több törvény és számtalan jogszabály alkotja a munkavédelmi szabályozás rendszerét.

Az 1993 évi XCIII törvény a munkavédelemről (továbbiakban Mvt.) a kötelező minimumokat írja elő. Ez azt jelenti, hogy ezek teljesítésével a munkáltatók, illetőleg a szervezett munkavégzést irányítók, valamint a munkavállalók eleget tesznek a legalapvetőbb munkavédelmi követelményeknek.

A törvény megfogalmazza az állam, a munkáltatók és a munkavállalók kötelezettségeit és jogait. Ezen túlmenően tisztázza a munkavédelemhez kapcsolódó fogalmakat. Mindezek megismerése nélkülözhetetlen a munkabalesetek és foglalkozási megbetegedések megelőzésében.

Fogalmak

A törvényben meghatározott fogalmak alapján a munkavédelem két fő területre oszlik: munkabiztonságra és munkaegészségügyre. Az előbbi a munkahelyek biztonságos és egészséget nem veszélyeztető kialakításának műszaki, szervezési és személyi követelményeit öleli fel – balesetek megelőzése érdekében, míg a munkaegészségügy a

munkahigiéne és a foglalkozás egészségügy eszközeit felhasználva a foglalkozási megbetegedések és a fokozott expozíciós esetek megakadályozását célozza meg.

A **Mvt. célja** szabályozni az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés személyi, tárgyi és szervezési feltételeit a szervezeten munkát végzők – bizonyos kötelezettségek tekintetében a munkavégzés hatókörében tartózkodók esetében is – egészségének, munkavégző képességének megóvása, és a munkakörülmények harmonizálása érdekében, megelőzve ezzel a munkabaleseteket és a foglalkozással összefüggő megbetegedéseket.

A törvény és a könyv későbbi megértése érdekében elengedhetetlen, hogy a gyakrabban használatos fogalmakat tisztázzuk. (a teljes felsorolást az Mvt. 87. § tartalmazza.)

A törvény alkalmazásában **munkavédelem**: a szervezett munkavégzésre vonatkozó biztonsági és egészségügyi követelmények, továbbá a törvény céljának megvalósítására szolgáló törvénykezési, szervezési, intézményi előírások rendszere, valamint mindezek végrehajtása.

Baleset: az emberi szervezetet ért olyan egyszeri külső hatás, amely a sérült akaratától függetlenül, hirtelen vagy aránylag rövid idő alatt következik be és sérülést, mérgezést vagy más (testi, lelki) egészségkárosodást, illetőleg halált okoz.

Egyszerinek kell lennie az eseménynek, hisz ha ismétlődik, akkor ez már egy időben elnyúló folyamat, s ez esetben – az ártalom kialakulása után – betegségről beszélünk. A külső hatás azt jelenti, hogy az esemény egy, az érintettől független külső körülmény miatt következett be. Ilyen lehet egy esés következtében a kéztörés, vagy a szerszám által történő összenyomás. Nem tekintjük külső hatásnak az az érintett szervezetében kialakult egészségkárosodást, Pl. magas vérnyomás, infarktus stb.

Nem baleset az az esemény mellynél a sérült szándékosan okozott magának valamilyen sérülést. Nem baleset tehát az öngyilkosság, öncsonkítás.

Munkabaleset: az a baleset, amely a munkavállalót a szervezett munkavégzés során vagy azzal összefüggésben éri, annak helyétől és időpontjától és a munkavállaló (sérült) közrehatásának mértékétől függetlenül.

A munkavégzéssel összefüggésben következik be a baleset, ha a munkavállalót a foglalkozás körében végzett munkához kapcsolódó közlekedés, anyagvételezés, anyagmozgatás, tisztálkodás, szervezett üzemi étkeztetés, foglalkozás-egészségügyi szolgáltatás és a munkáltató által nyújtott egyéb szolgáltatás stb. igénybevétele során éri.

Nem tekinthető munkavégzéssel összefüggésben bekövetkező balesetnek (munkabalesetnek) az a baleset, amely a sérültet a lakásáról (szállásáról) a munkahelyére, illetve a munkahelyéről a lakására (szállására) menet közben éri, kivéve, ha a baleset a munkáltató saját vagy bérelt járművével történt.

Súlyos munkabaleset, amely

- a) a sérült halálát, magzata vagy újszülöttjének halálát, önálló életvezetését gátló maradandó károsodását;
- b) valamely érzékszerv (vagy érzékelőképesség) és a reprodukciós képesség elvesztését, illetve jelentős mértékű károsodását okozta;
- c) orvosi vélemény szerint életveszélyes sérülést, egészségkárosodást;

d) súlyos csonkulást, hüvelykujj vagy kéz, láb két vagy több ujjá nagyobb részének elvesztését (továbbá ennél súlyosabb esetek);

e) beszélőképesség elvesztését vagy feltűnő eltorzulást, bénulást, illetőleg elmezavart okozott.

Foglalkozási megbetegedés: a munkavégzés, a foglalkozás gyakorlása közben bekövetkezett olyan heveny és idült, valamint a foglalkozás gyakorlását követően megjelenő vagy kialakuló idült egészségkárosodás, amely

a) a munkavégzéssel, a foglalkozással kapcsolatos, a munkavégzés, a munkafolyamat során előforduló fizikai, kémiai, biológiai, pszichoszociális és ergonómiai kóroki tényezőkre vezethető vissza, illetve

b) a munkavállalónak az optimálisnál nagyobb vagy kisebb igénybevételének a következménye.

Fokozott expozíció: a munkavállaló szervezetében a munkavégzés során, a foglalkozás gyakorlása közben vagy azzal összefüggésben a külön jogszabályban meghatározott biológiai határértékeket meghaladó koncentrációja vagy mértéke, illetve zaj esetében 4000 Hz-en a 30 dB halláscsökkenés mindkét fülön.

Kockázat: a veszély megvalósulásának, azaz a káros hatás bekövetkezésének a valószínűsége.

Munkavédelmi üzembe helyezés: az a munkavédelmi eljárás, amelynek során az üzemeltető meggyőződik arról, hogy az adott létesítmény, munkahely, technológia, munkaeszköz a munkavédelmi követelményeket kielégíti, és üzemeltetését elrendeli.

Munkáltató: a munkavállalót szervezett munkavégzés keretében foglalkoztató. Munkáltatónak kell tekinteni a mást nem foglalkoztató, a munkáját kizárólag személyesen végző egyéni vállalkozót, a törvénynek a hatókörben tartózkodókra vonatkozó követelményei (Mvt. 9 § (2)) tekintetében. A társadalmi munka esetén munkáltató a társadalmi munka szervezője.

Munkavédelmi képviselő: olyan, a munkavállalók által választott személy, aki a munkáltatóval való együttműködés során képviseli az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzéssel összefüggő munkavállalói jogokat és érdekeket.

Szervezett munkavégzés: a munkaviszonyban, közszolgálati, illetve közalkalmazotti jogviszonyban, szövetkezeti tagság esetén munkaviszony jellegű jogviszonyban, a tanulói és hallgatói jogviszonyban a gyakorlati képzés során, büntetés-végrehajtási jogviszonyban, a közigazgatási határozat alapján, a fegyveres erők, fegyveres testületek, a hivatásos állami és a hivatásos önkormányzati tűzoltóság és más rendészeti szervek tagjai által szolgálati viszonyukban, a polgári szolgálatban végzett munka, valamint a munkáltató által kezdeményezett, irányított vagy jóváhagyott társadalmi munka.

Veszélyes: az a létesítmény, munkaeszköz, munkafolyamat, technológia, amelynél a munkavállalók egészsége, testi épsége megfelelő védelem hiányában súlyos károsító hatásnak lehet kitéve.

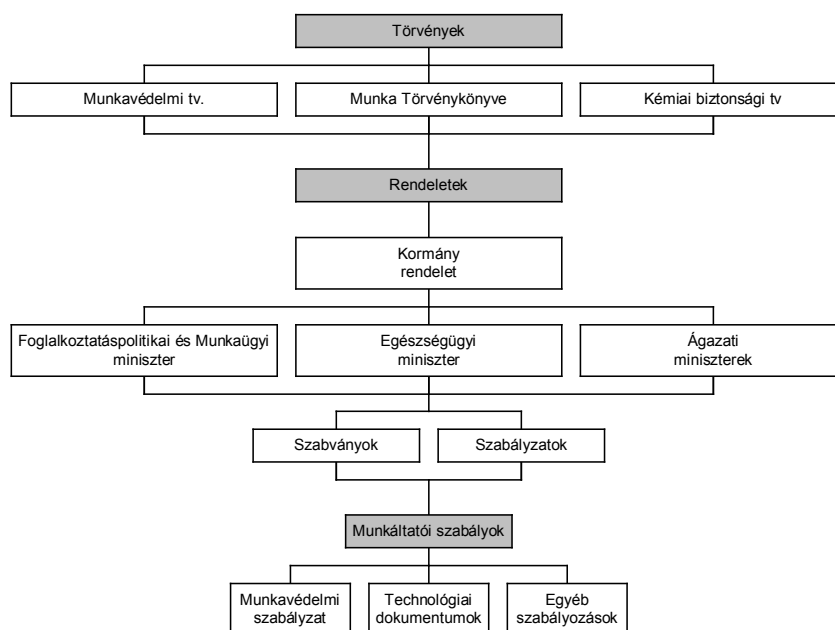
Veszélyes anyag: minden anyag vagy készítmény, amely fizikai, kémiai vagy biológiai hatása révén veszélyforrást képviselhet, így különösen a - robbanó, - oxidáló, - gyúlékony, - sugárzó, - mérgező, - maró, - ingerlő, - szenibilizáló, - fertőző, - rákkeltő, -

mutagén, - teratogén, - utódkárosító (beleértve a spontán vetélést, koraszülést és a magzat retardált fejlődését is), - egyéb egészségkárosító anyag.

Veszélyforrás: a munkavégzés során vagy azzal összefüggésben jelentkező minden olyan tényező, amely a munkát végző vagy a munkavégzés hatókörében tartózkodó személyre veszélyt vagy ártalmat jelenthet.

A munkavédelem szabályozási rendszere

A munkavédelem szabályozási rendszert három részre oszthatjuk. Legfelső szinthez tartoznak a törvények. Alacsonyabb szinten helyezkednek el a rendeletek – melyek a törvényben meghatározott témakörök részletes állami szabályait tartalmazzák, majd ehhez kapcsolódnak, a munkáltató által kiadott helyi szabályok.

A munkáltató alapvető kötelezettségei:

Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek megvalósítása - a munkavállalók ez irányú felelősségével összhangban - a **munkáltató kötelessége**. Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményei megvalósításának módját - a jogszabályok és a szabványok keretein belül - a munkáltató határozza meg.

A munkáltató felelős:

- hogyan minden munkavállaló az általa értett nyelven ismerhesse meg az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzésre vonatkozó szabályait.
- Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzésre vonatkozó szabályokat úgy kell meghatározni, hogy végrehajtásuk megfelelő védelmet nyújtson a munkavállalóknak túlmenően a munkavégzés hatókörében tartózkodóknak és a szolgáltatást igénybe vevőnek is.
- A munkaeszközöket úgy kell kialakítani, hogy lehetőleg zárják ki a nem szervezett munkavégzés keretében történő rendeltetésszerű használat esetén is a balesetet, az egészségkárosodást.
- A törvény biztosítja a munkavédelemmel kapcsolatos érdekegyeztetést, valamint a munkavállalók munkavédelmi érdekvédelmét. A munkáltatóknál a dolgozók

munkavédelemmel kapcsolatos érdekeinek védelmét, az Mvt. által meghatározott feltételek között választott képviselő, az úgynevezett munkavédelmi képviselő, láthatja el. A törvény meghatározva a munkavédelmi képviselők jogait és kötelezettségeit.

A jelenlegi rendszerben háromféle szabványtípus van.

Munkavégzés személyi feltételei

A munkavédelmi törvény értelmében a munkáltató feladata az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés feltételeinek megteremtése. A munkavállaló pedig köteles tevékenységét a törvényi és munkáltatói előírások alapján végezni. A biztonságos munkavégzés feltételrendszere több részből tevődik össze. A későbbiekben részletezendő tárgyi feltételek mellett meghatározó szerepet kapnak a személyi feltételek is. Tágabb értelemben a személyi feltétel együttesen a menedzsment, a munkavédelmi szakemberek és a munkavállalók munkabiztonsággal összefüggő, különböző jogszabályokból származtatott feladatait, kötelezettségeit jelenti.

A munkavégzés személyi feltételeivel kapcsolatosan az alábbi három csomópontról szeretnék részletesebben szólni:

- Munkavédelmi oktatás
- Szakmai képzettség
- Egészségügyi alkalmasság

Munkavédelmi oktatás

A munkáltatónak oktatás keretében gondoskodnia kell arról, hogy a munkavállaló

- a) munkába álláskor, a munkavégzést megelőzően (új előírás!)
- b) munkahely vagy munkakör megváltozásakor, valamint az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek változásakor,
- c) munkaeszköz átalakításakor vagy új munkaeszköz üzembe helyezésekor,
- d) új technológia bevezetésekor,
- e) szükség esetén időszakonkénti megismétlés alkalmával

elsajátítsa és a foglalkoztatás teljes időtartama alatt rendelkezzen az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés elméleti és gyakorlati ismereteivel, megismerje a szükséges szabályokat, utasításokat és információkat.

Az oktatást *rendes* munkaidőben kell megtartani és szükség esetén időszakonként – a megváltozott új kockázatok és megelőzési intézkedéseket is figyelembe véve – meg kell ismételni.

A jogszabályi követelményeknek a munkáltató alapvetően három oktatási forma végrehajtásával tud eleget tenni. Az új dolgozókat előzetes, a már foglalkoztatottakat ismétlődő illetve rendkívüli oktatások keretében készíti fel a munkavégzésre.

Az **előzetes** oktatás során kell a munkavállaló számára mindazt elmondani, amit a ténylegesen végzett munkája során, az adott munkahelyen alkalmaznia szükséges az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés érdekében. Előzetes oktatásban kell részesíteni a már említett új dolgozókon kívül, a cégen belül

munkahelyet változtatókat, nyári vagy ipari gyakorlaton lévő diákokat, valamint a foglalkoztatóhoz munkavégzésre kirendelt dolgozókat is.

Az **ismétlődő** oktatások célja a munkavállalók ismereteinek felfrissítése, ritkán használt eszközök, berendezések, esetleg eljárások, a megváltozott vagy új kockázatok, megelőzési intézkedések.

A **rendkívüli** oktatás általában valamilyen változáshoz (jogszabály) vagy eseményhez (baleset) kötődik. Ilyen oktatást általában a munkáltató esetileg rendeli el, az adott esemény kapcsán.

Az oktatások keretében a munkavállalónak meg kell ismernie különösen:

- az egészségügyi előírásokat, a munkavédelemmel, tűzvédelemmel kapcsolatos jogszabályok által előírt kötelességeket és a számára biztosított jogokat,
- a jogszabályoknak a beosztásával, munkájával összefüggő előírásait,
- a munkavédelmi (valamint a tűzvédelmi) szabályzat vonatkozó rendelkezéseit,
- a biztonságos munkavégzéshez szükséges technológiai, műveleti, kezelési és karbantartási utasításokat,
- a munkavégzéssel járó, a helyi körülményekből adódó veszélyeket, ártalmakat, azok elhárításának módját, a rendkívüli helyzetekben tanúsítandó magatartást,
- az alkalmazott eszközök, anyagok, védőeszközök helyes használatát,
- a biztonságos és egészséges munkavégzéssel kapcsolatos közlekedés-biztonsági, egészségügyi, tűz- és környezetvédelmi előírásokat, valamint az elsősegélynyújtási ismereteket.
- fontos szabály, hogy ahol veszély fenyeget, egyedül munkát végezni nem szabad, éppen azért fontos a csoportos munkavégzés szabályaira is kioktatni a dolgozókat.

Az oktatásokat minden esetben dokumentálni kell.

A tematika megjelölésével és a résztvevők aláírásával ellátva írásban rögzíteni.

Alkalmasság

Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés személyi feltételei között minden esetben számolni kell a munkavállaló alkalmasságával. A foglalkoztatás során egyebek mellett az élettani adottságokat is figyelembe kell venni.

Az egészségügyi megfelelőség megállapítása, az hogy a munkavállaló (életkorát is figyelembe véve)

- alkalmas-e, illetve foglalkoztatható-e az adott munkakörben, szakmában, illetve helyen;
- a munkavégzésből és a munkakörnyezetből eredő megterhelés által okozott igénybevétele nem veszélyezteti-e egészségét, testi, illetve lelki épségét, nem okozhatja-e utódai fejlődésének károsodását;

- esetleges betegsége vagy testi fogyatékossága a munkakör ellátása során nem idézhet-e elő saját személyével vagy másokkal kapcsolatban (pl. gépkocsivezetőként) baleseti veszélyt;
- megváltozott (korlátozott) munkaképessége miatt milyen munkakörben, szakmában, illetőleg milyen feltételek között foglalkoztatható;
- szenved-e olyan betegségben, amely miatt gyógykezelésre, illetve rendszeres foglalkozás-egészségügyi ellenőrzésre szorul.

Az orvosi felülvizsgálat, előzetes, időszakos soron kívüli és záró vizsgálat keretében történik. A vizsgálaton részt vevő vagy alkalmatlan minősítést kapó nem alkalmazható (tovább nem foglalkoztatható).

Az egészséget, biztonságot veszélyeztető biológiai tényezők kockázatáról a munkavállalót tájékoztatni kell, a kockázat csökkentése érdekében pedig alkalmazási feltételként előírható a védőoltásban való részvétel.

Sajátos - ún. pályaalakmassági - vizsgálat alá tartoznak a közúti gépjárművezetők.

Nőt és fiatalkorút nem szabad olyan munkára alkalmazni, amely testi alkatára, illetve fejlettségére tekintettel rá hátrányos következményekkel járhat.

Egyéb alkalmassági követelményekkel is számolni kell, mint munkára képes, azaz kipihtent, alkohol- és drogmentes, állapot.

Szakképzettség

Egyes szakmai és munkavédelmi szabályok bizonyos tevékenységek végzését szakképzettséghez köthetik. Számtalan képzettségre vonatkozó követelmény van, melyek felsorolása jelen körülmények között nem lehetséges. Általánosságban elmondható, hogy minél veszélyesebb egy berendezés annál valószínűbb, hogy annak kezeléséhez engedély (bizonyítvány, jogosítvány) szükséges. Néhány példa: emelőgépek, targoncák, hegesztő berendezések, rakodógépek stb.

Megfelelő létszám biztosítása

Fontos munkavédelmi szempont a munkavégzéshez elegendő létszám biztosítása. Amennyiben egyidejűleg többen (csoportosan) történik a munkavégzés fontos az összehangolás és egy irányító személy kijelölése.

A biztonságos munkavégzés tárgyi feltételei

A munkavégzés biztonsága szempontjából döntő jelentőséggel bír, hogy milyen biztonsági színvonalon vannak a munkavégzés tárgyi eszközei.

Három fő csoportba sorolhatók, mint a munkahely, munkaeszközök és az egyéni védőeszközök. Ezeket külön-külön vizsgálva az alábbi leglényegesebb szempontokat kell figyelembe venni.

Munkahely

A foglalkoztatottak létszámának, gépek, kiszolgálásuk és megfelelő mozgástér helyszükségletének, megfelelő méretű közlekedési útvonalak figyelembevételével kell meghatározni az alapterület nagyságát.

Figyelemmel kell lenni a megfelelő belmagasság biztosítására. A közlekedési útvonalakat botlás- és csúszásmentesen kell kialakítani, és állandóan szabadon kell hagyni.

Minden munkavállaló részére biztosítani kell

- megfelelő mennyiségű, az egészségügyi előírásoknak megfelelő minőségű ivóvizet;
- a munkahely és a munka jellegének megfelelően az öltözködési, tisztálkodási, egészségügyi, étkezési, pihenési és melegedési lehetőséget.

A munkahely és a munka jellegének megfelelően gondoskodni kell a rendről, tisztaságról, a keletkező szennyező anyagok, szennyvíz, hulladék kezeléséről oly módon, hogy veszélyt vagy egészségi ártalmat ne okozzanak és a környezetet ne károsítsák.

A munkahelyen a dolgozók létszámának és a veszély jellegének megfelelő jelző- és riasztóberendezést kell biztosítani.

Az olyan munkahelyen, ahol a veszély jellege indokolja, a munkavállalók és a munkavégzés hatókörében tartózkodók védelme érdekében biztonsági és egészségvédelmi jelzéseket kell alkalmazni. Ennek részletes szabályait külön rendelet tartalmazza.

Az alkalmazandó jelzések az alábbiak:

1. Tiltó jelek

1. Tiltó jelek

Alak: kör

Fekete piktogram fehér alapon, szélén és a hátrétsávjában (balról jobbra 45°-os szögben a vízszinteshez) vörös. A vörös szín a jel felületének legalább 35%-át teszi ki.

Dohányozni tilos

Nyílt láng használata és dohányzás tilos

Gyalogosok számára tilos

Vízzel pótítani tilos

Nem ivóvíz

Illetékteleneknek belépni tilos

Szállítóeszközzel behajtani tilos

Érinteni tilos

Szívritmus-szabályozóval belépni tilos

Erre a helyre rakodni tilos

A felvonón személyszállítás tilos

Vízzel locsolni tilos

Rádiótelefon használata tilos

2. Figyelmeztető jelek

2. Figyelmeztető jelek

Alak: háromszög

Fekete piktogram sárga alapon, fekete szegély. A sárga szín a jel felületének legalább 60%-át teszi ki.

Gyúlékony (lúzveszélyes) anyag vagy magas hőmérséklet

Robbanásveszélyes anyag

Mérgező anyag

Mérő anyag

Radioaktív anyag

Függő teher

Munkagép közlekedés

Áramütés veszély

Általános veszély

Lézersugár

Oxidáló anyag

Nem ionizáló sugárzás

Erős mágneses tér

Bottás veszély

Lúzveszély

Robbanásveszélyes légkör

Gáziparok

Ártalmas vagy ingerlő anyag

Robbanásveszélyes anyag

Gáziparok

Flokkolás veszély

Ha a magas hőmérsékletre nem figyelmeztet külön jel

3. Rendelkező jelek

3.1. Rendelkező jelek

Állak: kör

Fehér piktogram kék alapon. A kék szín a jel felületének legalább 50%-át teszi ki.

Védőszemüveg használata kötelező

Fejvédő használata kötelező

Hallásvédő használata kötelező

Légzésvédő használata kötelező

Lábvédő használata kötelező

Védőkesztyű használata kötelező

Védőruha használata kötelező

Arcvédő használata kötelező

Toothévederzet használata kötelező

Gyalogosok részére

Általános utasítás
(kiegészítő jelzés)

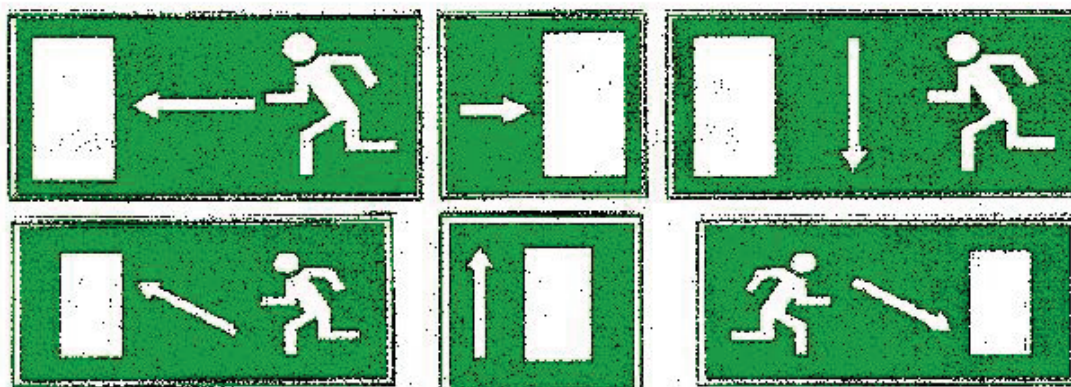
⁶⁹ ennek a jelnek a háttér-borítványszíre is lehet annak érdekében, hogy megkülönböztessék a más közúti jelzéstől

4. Elsősegély vagy menekülési jel

4. Elsősegély vagy menekülési jel

Alak: téglalap vagy négyzet

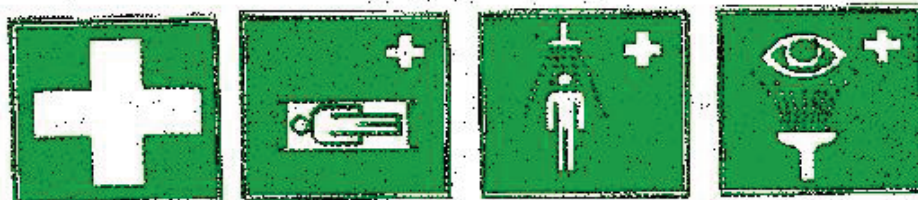
Fehér piktogram zöld alapon. A zöld szín a jel felületének legalább 50%-át teszi ki.

Menekülési út vagy vészkijárat

Iránymutató
(kiegészítő táblaként)

Elsősegély

Hordágy

Biztonsági
zuhany

Szemöblítő
készülék

Vészbejelentő
telefon

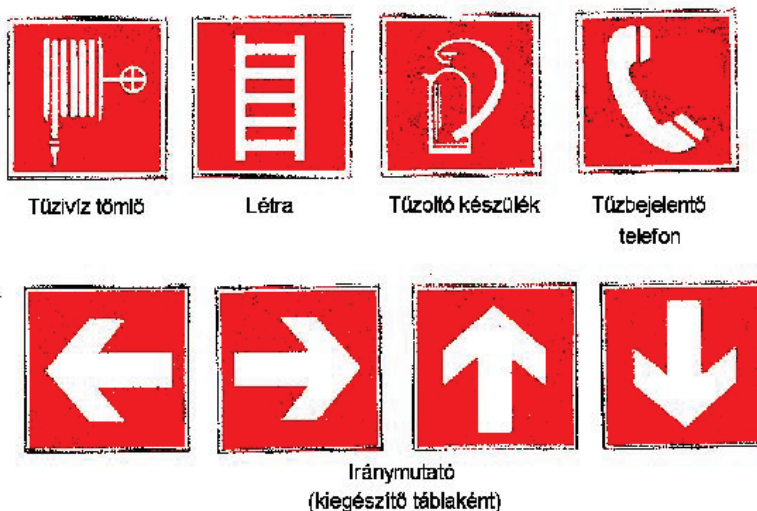
Orvos

5. Tűzvédelmi tájékoztató jel

5. Tűzvédelmi tájékoztató jel

Alak: téglalap vagy négyzet

Fehér piktogram vörös alapon. A vörös szín a jel felületének legalább 50 %-át teszi ki.

A 11. § (1) bekezdés szerinti sárga-fekete, illetve vörös-fehér csíkozás

A 11. § (1) bekezdés szerinti sárga-fekete, illetve vörös-fehér csíkozás

Az olyan munkahelyen, ahol be- vagy leesési veszély van, vagy a munkavállalót és a munkavégzés hatókörében tartózkodókat leeső tárgyak veszélyeztetik, elkerítéssel, lefedéssel, vagy más alkalmas módon kell a védelemről gondoskodni.

A munkahelyen alkalmazott munkaállás (állvány, pódium, kezelőjárda) kialakítása, elhelyezése, rögzítése feleljen meg a munkavégzés jellegének, a várható igénybevételnek, tegye lehetővé a biztonságos munkavégzést, a szükséges anyagok és eszközök tárolását, a biztonságos közlekedést, fel- és lejutást.

A tárolóhelyeket a tárolt anyagok fizikai, kémiai és biológiai tulajdonságainak, egymásra hatásának, továbbá a környezetből eredő hatásoknak, illetőleg az anyag emberi egészségre, környezetre gyakorolt hatásának, a rakodás, szállítás és tárolás módjának figyelembevételével kell kialakítani.

Az energia-, cső- és közműhálózatnak biztonságosan üzemeltethetőnek, kezelhetőnek, karbantarthatónak és azonosíthatónak kell lennie, a villamos szerelvényeknek meg kell felelniük a biztonsági (érintésvédelmi, robbanásbiztonsági stb.) követelményeknek.

A munkahely természetes és mesterséges megvilágítása elégítse ki a munkavégzés jellegének megfelelő világításra vonatkozó követelményeket.

A munkahelyen a zajhatások és a rezgések, a por és vegyi anyagok, valamint a sugárzások, az alacsonyabb vagy magasabb légköri nyomás nem károsíthatják a munkavállalókat és a munkavégzés hatókörében tartózkodókat, és nem veszélyeztethetik a munkavégzés biztonságát.

A munkahelyiségben a munkavállalók létszámát, a tevékenység jellegét és a veszélyforrásokat figyelembe véve elegendő mennyiségű és minőségű, egészséget nem károsító levegőt és klímát kell biztosítani.

Munkaeszközök

Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés érdekében a munkáltató köteles a munkavégzés körülményeihez igazodó, illetve az azzal összefüggő veszélyek figyelembevételével megfelelő munkaeszközöket biztosítani a munkavállalók részére.

Munkaeszközt csak a rendeltetésének megfelelő célra és körülmények között szabad használni.

A munkavállalót veszélyeztető kockázatok csökkentése érdekében a munkaeszközt úgy kell elhelyezni, felállítani és használni, hogy a mozgó elemek között elegendő hely álljon rendelkezésre, valamennyi felhasznált, illetve előállított energiaforma és anyag biztonságosan kerüljön a munkaeszközhöz, illetve onnan elvezetésre.

A munkaeszköz felállítását és leszerelését csak biztonságos körülmények között szabad elvégezni, figyelemmel a gyártó által az üzemeltetési dokumentációban meghatározott előírásokra.

A munkaeszközt jól látható, azonosítható és megfelelő jelzéssel rendelkező kezelőelemmel kell ellátni. A kezelőelemeket lehetőleg a veszélyes téren kívül és olyan módon kell elhelyezni, hogy működésük (ideértve a kezelő akaratától független vagy váratlan működtetést is) ne jelentsen veszélyt.

Minden munkaeszközt el kell látni olyan kezelőelemmel, amely azt biztonságosan működteti és teljesen leállítja. Kiválasztásánál figyelembe kell venni a várható üzemzavarokat, egyéb okok miatti üzemeltetési kieséseket. Minden kezelőhelyet el kell látni vészkipcsoló berendezéssel, amely a munkaeszköz részeit vagy egészét a veszély jellegétől függően leállítja úgy, hogy a munkaeszköz biztonságos állapotba kerül. Amikor a munkaeszköz vagy annak veszélyes részei leálltak, az érintett működtető egységek energiaellátását a vezérlésnek meg kell szakítania.

A munkaeszközt - az előzőkön túlmenően - a veszélyeitől és a rendes leálláshoz szükséges időtől függően el kell látni megfelelő számú vészkipcsoló berendezéssel.

A munkaeszköz mozgó részeit el kell látni védőberendezéssel, amely elhatárolja a veszélyes teret, vagy leállítja a veszélyes rész mozgását a veszélyes tér elérése előtt.

Olyan védőberendezést kell alkalmazni, amely

- stabil kialakítású;
- nem okoz többletkockázatot;
- nem távolítható el vagy nem hatástalanítható könnyen;
- a mozgó résztől megfelelő távolságot biztosít;
- nem akadályozza a munkaeszköz működésének figyelemmel kísérését;
- lehetővé teszi a szereléshez vagy a karbantartáshoz szükséges műveleteket és a hozzáférést.

Karbantartási műveleteket csak a munkaeszköz leállított állapotában szabad végezni. Ha ez nem lehetséges, megfelelő védőintézkedéseket kell tenni, vagy biztosítani kell, hogy az ilyen műveletek a veszélyes téren kívül elvégezhetők legyenek.

A tartósan helyhez kötött terhek emelésére csak olyan munkaeszköz használható, amely az alkalmazás teljes időtartama alatt stabilitását és terhelhetőségét - különös figyelemmel az emelendő teherre, a terhelések felfüggesztési és a teherviselő elemek csatlakozási pontjaira - megőrzi.

A terhek emelésére használt munkaeszközön világosan és jól látható módon kell jelölni az engedélyezett teherbíró képességet. A munkaeszköz egyes üzemállapotaira engedélyezett névleges teherbírás értékeit az e célra felszerelt táblán kell rögzíteni.

Egyéni védőeszközök

Amennyiben műszaki megoldásokkal nem valósítható meg a biztonságos és egészséget nem veszélyeztető munkavégzés, úgy azok pótlására, vagy kiegészítésére egyéni védőeszközöket kell biztosítani.

Egyéni védőeszközt forgalomba hozni és használatba venni akkor szabad, ha rendelkezik EK megfelelőségi nyilatkozattal, illetve EK-típusbizonyítvánnyal.

Ezzel kapcsolatban a jogszabályi előírások az alábbi legfontosabb előírásokat tartalmazzák:

A veszélyes munkafolyamatoknál, technológiáknál a veszélyek megelőzése, illetve károsító hatásuk csökkentése érdekében a veszélyforrások ellen védelmet nyújtó egyéni védőeszközöket meg kell határozni, azokkal a munkavállalókat el kell látni, és használatukat meg kell követelni;

Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés érdekében a munkáltató köteles biztosítani a védőeszközök rendeltetésszerű használhatóságát, védőképességét, a kielégítő higiéniai állapotát, a szükséges tisztítását, karbantartását (javítását), pótlását;

Az egyéni védőeszköz juttatásának belső rendjét a munkáltató írásban határozza meg. E feladat ellátása munkabiztonsági és munkaegészségügyi szaktevékenységnek minősül.

A részletes szabályok:

- *egyéni védőeszköz:*
- minden olyan eszköz, amelyet a munkavállaló azért visel vagy tart magánál, hogy az a munkavégzésből, a munkafolyamatból, illetve a technológiából eredő kockázatokat az egészséget nem veszélyeztető mértékűre csökkentse,

Nem minősül védőeszköznek:

- a közönséges munkaruha és az olyan egyenruha, illetve formaruha, amelyet nem a munkavállaló biztonságának és egészségének védelmére terveztek, illetve vizsgáltak.

A munkáltató gondoskodik arról, hogy a védőeszköz

- úgy nyújtson védelmet a munkakörnyezeti kockázatokkal szemben, hogy önmaga ne idézzon elő további veszélyt;
- feleljen meg a munkavégzés körülményeinek;
- az ergonómiai követelményeknek és a munkavállaló egészségi állapotának megfelelően;
- igazítás elvégzése után illeszkedjen viselőjére.

Amennyiben egyszerre több kockázat fennállása szükségessé teszi, hogy a munkavállaló egy időben több védőeszközt használjon, ezeknek a védőeszközöknek összeillőknek és hatékonyaknak kell lenniük a fennálló kockázatokkal szemben.

A védőeszköz személyes használatra szolgál, kihordási ideje nincs. Amennyiben a munkavégzés körülményei megkívánják, hogy valamely védőeszközt ne csak egy személy, hanem többen is használjanak, megfelelő intézkedéseket kell tenni annak biztosítására, hogy az ilyen használat ne jelentsen egészségügyi vagy higiénés kockázatot a használók számára.

A védőeszközt a munkáltató ingyenesen biztosítja, továbbá karbantartás, tisztítás, javítás vagy csere útján gondoskodik arról, hogy a védőeszköz használható, valamint megfelelő higiénés állapotban legyen.

A munkáltató előzetesen tájékoztatja a munkavállalót azoknak a kockázatoknak a jellegéről és mértékéről, amelyekkel szemben a védőeszköz használata őt megvédi, továbbá gondoskodik arról - szükség esetén gyakorlati képzéssel -, hogy a munkavállaló megtanulja a védőeszköz használatának módját. A munkáltató a védőeszköz rendelkezésre bocsátásával egyidejűleg magyar nyelvű tájékoztatót és használati utasítást a munkavállaló rendelkezésére bocsát. A tájékoztatás és a gyakorlati képzés megtörténtét a munkáltató írásban dokumentálja és azt a munkavállalóval alá kell írattatnia, továbbá - kérelemre - az ellenőrzést végző hatóság részére a dokumentumot bemutatja.

A **munkáltató** munkahelyenként és munkakörönként írásban meghatározza

- azokat a munkafolyamatokat, technológiákat - ideértve a munkaeszközöket és anyagokat, valamint a kockázatot is -, amelyek védőeszköz használatát indokolják, valamint a juttatott védőeszköz típusát és a védőeszköz használatával járó egyéb előírásokat, pl. a védőeszköz ellenőrzése, tárolása,

cseréje, karbantartása, az elhasználódott védőeszköz veszélyes hulladékként történő kezelése (a továbbiakban: a védőeszköz juttatásának rendje), továbbá

- a védőeszköz használatának feltételeit, beleértve a használat időtartamát is.

Az előírt vizsgálatot meg kell ismételni, ha bármelyik elemét tekintve változás következett be.

A munkáltató a védőeszköz juttatásának rendje meghatározásába a munkavédelmi képviselőt, valamint a foglalkozás-egészségügyi szolgálatot bevonja, akik jogosultak a védőeszköz kiválasztására javaslatot tenni.

A munkavédelmi képviselő jogosult a védőeszköz biztosításáról és használatáról tájékoztatást kapni, az egyéni védőeszköz biztosításával és használatával kapcsolatos rendelkezések megsértése esetén megfelelő intézkedéseket kezdeményezni.

Szervezési feltételek

Munkavédelmi szakember foglalkoztatása

Minden munkáltatónál, ahol foglalkoztatás történik, felmerül annak szükségessége, hogy a tevékenységhez kapcsolódó munkabiztonsági jellegű kérdésekre szakember adja meg a választ. Kis létszám, és kis kockázat esetén a munkáltatóra nagy gazdasági terhet róna folyamatosan munkavédelmi szakembert foglalkoztatni. A hatályos követelmények alapján létszámhoz kötik a munkavédelmi szakemberek foglalkoztatásának módját.

Hatókörben tartózkodók védelme

Az Mvt (végrehajtási rendeletei) meghatározott szabályait alkalmazni kell a munkavégzés hatókörében tartózkodóra is (járókelő, látogató, szolgáltatást igénybe vevő stb.).

Rájuk is vonatkoznak a biztonsági és egészségvédelmi jelzésekre és a be- és leesés megelőzésére vonatkozó korábban ismertetett előírások.

A munkahelyen a zajhatások és a rezgések, a por és vegyi anyagok, valamint a sugárzások, az alacsonyabb vagy magasabb légköri nyomás nem károsíthatják sem a munkavállalókat sem a munkavégzés hatókörében tartózkodókat, s nem veszélyeztethetik a munkavégzés biztonságát. A zaj és a vibráció okozta veszélyekről a munkahelyek létesítése során már beszéltünk, akkor a munkavállalókat érő terhelések csökkentését hangsúlyozva.

Fontos követelmény, hogy azon munkahelyen, ahol különböző munkáltatók alkalmazásában álló munkavállalókat egyidejűleg foglalkoztatnak, a munkavégzést úgy kell összehangolni, hogy az, az ott dolgozókra és a munkavégzés hatókörében tartózkodókra veszélyt ne jelentsen. Az érintetteket és a munkavédelmi képviselőket tájékoztatni kell.

A létesítés és üzembe helyezés

Munkaeszközt üzembe helyezni, valamint használatba venni csak abban az esetben szabad, ha az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeit kielégíti, és rendelkezik az adott munkaeszközzel, mint termékre, külön jogszabályban [21/1998. (IV. 17.) IKIM rendelet] meghatározott megfelelőségi nyilatkozattal, illetve megfelelőségi tanúsítvánnyal.

Ellenőrzés

A munkahelyeken mind a munkáltatónak, (az általa megbízott személyen keresztül) mind a munkavállalónak ellenőrzési kötelezettsége áll fenn.

A munkavállaló tekintetében ez abban nyilvánul meg, hogy a munkavállaló csak a biztonságos munkavégzésre alkalmas állapotban, az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munka végzésére vonatkozó szabályok megtartásával végezhet munkát. Így különösen köteles a rendelkezésére bocsátott munkaeszköz biztonságos állapotáról a tőle elvárható módon meggyőződni, azt rendeltetésének megfelelően és a munkáltató utasítása szerint használni, a számára meghatározott karbantartási feladatokat elvégezni.

A munkáltató részéről ez a rendszeres (folyamatos) és az időszakos ellenőrzésekben kell megvalósulni.

A munkáltató köteles:

- Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés érdekében a munkáltató köteles a munkabiztonsági szaktevékenység ellátására megfelelő képesítéssel rendelkező személyt biztosítani, valamint
- rendszeresen meggyőződni arról, hogy a munkakörülmények megfelelnek-e a követelményeknek, a munkavállalók ismerik, illetve megtartják-e a rájuk vonatkozó rendelkezéseket;
- a tudomására jutott rendellenességet, illetve a munka egészséget nem veszélyeztető és biztonságos végzésével kapcsolatos bejelentést haladéktalanul kivizsgálni, a szükséges intézkedéseket megtenni, az érintetteket értesíteni, és közvetlen veszély esetén a munkavégzést leállítani;
- súlyos és közvetlen veszély esetén a munkavállalók tájékoztatása, és gondoskodni, hogy a munkát beszüntessék, a munkahelyeket azonnal elhagyják, és biztonságos helyre távozzanak.

A Foglalkozás-egészségügyi szolgáltató (orvos) évente személyesen köteles a munkahelyeket ellenőrizni.

Időszakos biztonsági felülvizsgálat

A biztonságos műszaki állapot megőrzése érdekében időszakos biztonsági felülvizsgálat alá kell vonni a veszélyes technológiát és az olyan veszélyes létesítményt, munkaeszközt, munkafolyamatot, amelynél a munkavállalók egészsége, testi épsége megfelelő védelem hiányában súlyos károsító hatásnak lehet kitéve.

Soron kívüli biztonsági felülvizsgálat

Ha munkahely, egyéni védőeszköz, munkaeszköz, technológia a rendeltetésszerű alkalmazás során közvetlenül veszélyeztette a munkavállaló egészségét és biztonságát, vagy ezzel összefüggésben munkabaleset következett be, megfelelőségét az üzemeltető munkáltatónak soron kívül vizsgálnia kell.

Hatósági ellenőrzés

Az előzőkön túlmenően törvényi felhatalmazás és kötelezés alapján az állam is gyakorol ellenőrzési feladatot, amelyet az Országos Munkavédelmi és Munkaügyi Főfelügyelősége a területi munkavédelmi felügyelőségein keresztül gyakorol.

Jog és hatásköre a következőkben nyilvánul meg:

A felügyelet ellenőrzése kiterjed

- a munkáltatók és munkavállalók egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzéssel kapcsolatos feladatainak és kötelezettségeinek teljesítésére;
- a munkahelyek létesítésére, a munkaeszközök üzemeltetésére, az alkalmazott technológiákra és anyagokra, valamint az egyéni védőeszközökre vonatkozó követelmények érvényesítésére;
- a munkabalesetek és foglalkozási megbetegedések kivizsgálására, bejelentésére, nyilvántartására, valamint megelőzésére tett intézkedésekre.

Kockázatfelmérés, kockázatértékelés

A munkáltató köteles minőségileg, illetve szükség esetén mennyiségileg értékelni a munkavállalók egészségét és biztonságát veszélyeztető kockázatokat, különös tekintettel az alkalmazott munkaeszközökre, veszélyes anyagokra és készítményekre, a munkavállalókat érő terhelésekre, valamint a munkahelyek kialakítására. Az értékelés alapján olyan megelőző intézkedéseket szükséges hozni, amelyek biztosítják a munkakörülmények javulását, beépülnek a munkáltató valamennyi irányítási szintjén végzett tevékenységbe.

Munkavállaló jogai és kötelességei

A munkavállaló csak a biztonságos munkavégzésre alkalmas állapotban, az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munka végzésére vonatkozó szabályok megtartásával. A munkavédelmi oktatásnak megfelelően végezhet munkát, köteles munkatársaival együttműködni, és munkáját úgy végezni, hogy ez saját vagy más egészségét és testi épségét ne veszélyeztesse. Így különösen köteles

- a rendelkezésére bocsátott munkaeszköz biztonságos állapotáról a tőle elvárható módon meggyőződni, azt rendeltetésének megfelelően és a munkáltató utasítása szerint használni, a számára meghatározott karbantartási feladatokat elvégezni;
- az egyéni védőeszközt rendeltetésének megfelelően használni és a tőle elvárható tisztításáról gondoskodni;
- a munkavégzéshez az egészséget és a testi épséget nem veszélyeztető ruházatot viselni;
- munkaterületén a fegyelmet, a rendet és a tisztaságot megtartani;
- a munkája biztonságos elvégzéséhez szükséges ismereteket elsajátítani és azokat a munkavégzés során alkalmazni;
- a részére előírt orvosi - meghatározott körben pályaalkalmassági - vizsgálaton részt venni;
- a veszélyt jelentő rendellenességről, üzemzavarról munkáltatóját azonnal tájékoztatni, vagy a tőle elvárhatóan megszüntetni, vagy erre intézkedést kérni a felettesétől;
- a balesetet, sérülést, rosszulletet azonnal jelenteni.

- A munkavállaló önkényesen nem kapcsolhatja ki, nem távolíthatja el és nem alakíthatja át a biztonsági berendezéseket.
- Köteles együttműködni a munkáltatóval.

A munkavállaló jogosult megkövetelni a munkáltatójától

- az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés feltételeit, a veszélyes tevékenységhez a munkavédelemre vonatkozó szabályokban előírt védőintézkedések megvalósítását;
- az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzéshez szükséges ismeretek rendelkezésére bocsátását, a betanuláshoz való lehetőség biztosítását;
- a munkavégzéshez munkavédelmi szempontból szükséges felszerelések, munka- és védőeszközök, az előírt védőital, valamint tisztálkodószerek és tisztálkodási lehetőség biztosítását.

A munkavállalót nem érheti hátrány az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek megvalósítása érdekében történő fellépéséért, illetve a munkáltató vélt mulasztása miatt jóhiszeműen tett bejelentéséért.

A munkavállaló jogosult megtagadni a munkavégzést, ha azzal életét, egészségét vagy testi épségét közvetlenül és súlyosan veszélyeztetné. Ha a munkáltató utasításának teljesítésével másokat veszélyeztetne közvetlenül és súlyosan, a teljesítését meg kell tagadnia.

A veszélyeztetésnek minősül különösen a szükséges védőberendezések, az egyéni védőeszközök működőképтелensége, illetve hiánya.

Baleset

Munkáltató baleset vizsgálattal kapcsolatos feladatai:

Baleset bejelentés

A sérült vagy munkatársa

A baleseteket követően a sérült, vagy akadályoztatása esetén a munkatársa, köteles jelenteni a balesetet a közvetlen munkahelyi vezetőnek. A jelentés módját, igénybe vehető eszközöket, tartalmi formai kötelezettségeit a munkavédelmi szabályzatban (vagy egyéb belső szabályzatban, utasításban) célszerű meghatározni.

A balesetek során előfordul, hogy a sérült egyedül végezte munkáját, vagy a sérülés következtében később került táppénzes állományba, s akkor már nem tudta jelenteni a munkáltató felé. Ilyen esetben elvárás a dolgozóval szemben, hogy a tőle elvárható módon a legrövidebb időn belül bejelentse sérülését.

A munkahelyi vezető

A munkavállaló bejelentése alapján a vezetőnek kötelessége továbbítani az információkat, a felettesei számára és a munkahelyi sérülési naplóba bejegyezni a szükséges adatokat.

A munkáltató

A munkakieséssel járó balesetek esetén a baleset körülményeit ki kell vizsgálni és a munkabaleseti jegyzőkönyvet ki kell tölteni.

A munkabalesetről nyilvántartás kell vezetni.

A munkáltatónak a súlyos baleseteket azonnal jelentenie kell az OMMF baleset helyszíne szerint illetékes területi szervének. Az OMMF a baleset teljes menetében vizsgálati joggal részt vehet.

A munkáltatónak a munkabaleset jegyzőkönyvét meg kell küldeni a törvényben előírt szervekhez.

A balesetek bejelentésének elmulasztása a hatályos törvény szerint szabálysértés, ebből adódóan büntethető.

Munkavédelmi érdekképviselőt

Jelentős mértékben segítheti a munkavédelem színvonalának emelkedését a munkavédelmi törvényben legitimitást kapott munkavédelmi képviselők és munkahelyi munkavédelmi bizottságok.

Munkavédelmi képviselőt kell választani minden olyan munkáltatónál, ahol a munkavállalók létszáma legalább 50 fő. A választás megtartásának lebonyolítása, a feltételek biztosítása a munkáltató kötelezettsége.

Az ötven főnél kevesebb munkavállaló esetén, amennyiben nem választottak képviselőt a munkáltatónak közvetlenül kell tanácskozni a munkavállalókkal.

A munkavállalók az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzéssel összefüggő jogaik és érdekeik képviselőre jogosultak maguk közül képviselőt vagy képviselőket (a továbbiakban: munkavédelmi képviselő) választani.

A munkavédelmi képviselők számára, megválasztásának és visszahívásának rendjére, működési területére a Munka Törvénykönyvének az üzemi tanács tagjaira, illetve az üzemi megbízottra vonatkozó rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.

Amennyiben a munkavédelmi képviselők száma eléri a hármat, úgy munkahelyi munkavédelmi bizottságot (a továbbiakban: bizottság) hozhatnak létre. Bizottság létrehozása esetén a munkavédelmi képviselőt megillető jogokat - ha azok a munkavállalók összességét érintik - a bizottság gyakorolja.

A munkavédelmi képviselőnek (bizottságnak) és a munkáltatónak az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés érdekében a jogok gyakorlása és a kötelezettségek teljesítése során együtt kell működniük.

A munkavédelmi képviselő jogosult meggyőződni a munkahelyeken az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek érvényesüléséről, így különösen

- a munkahelyek, a munkaeszközök és egyéni védőeszközök biztonságos állapotáról;
- az egészség megóvására és a munkabalesetek megelőzésére tett intézkedések végrehajtásáról;
- a munkavállalóknak az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzésre történő felkészítéséről és felkészültségéről.

A munkavédelmi képviselő az Mvt-ben meghatározott jogának gyakorlása keretében

- működési területén a munkahelyekre munkaidőben beléphet, tájékozódhat az ott dolgozó munkavállalóktól;
- részt vehet a munkáltató azon döntései előkészítésében, amelyek hatással lehetnek a munkavállalók egészségére és biztonságára, ideértve az új munkahelyek létesítésére vonatkozó döntéseket is;
- tájékoztatást kérhet a munkáltatótól minden kérdésben, amely érinti az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzést;
- véleményt nyilváníthat, kezdeményezheti a munkáltatónál a szükséges intézkedés megtételét;
- részt vehet a munkabalesetek kivizsgálásában, az arra jogosult kezdeményezésére közreműködhet a foglalkozási megbetegedés körülményeinek feltárásában;
- indokolt esetben a hatáskörrel rendelkező munkavédelmi felügyelethez fordulhat;
- a hatósági ellenőrzés során az ellenőrzést végző személlyel közölheti észrevételeit.

A munkavédelmi képviselő (bizottság) munkahelyi munkavédelmi program elkészítésére tehet javaslatot a munkáltató részére. Amennyiben a munkaügyi miniszter rendeletében meghatározott munkáltató ezzel nem ért egyet, a munkavédelmi képviselő (bizottság) a Munka Törvénykönyvében szabályozott kollektív munkaügyi vitát kezdeményezhet.

A munkáltatónak biztosítani kell a feltételeket annak érdekében, hogy a munkavédelmi képviselő a jogait gyakorolhassa, így különösen

- az indokolt eljárásához szükséges átlagkeresettel fizetett szabadidőt;
- a szükséges eszközöket;
- egy választási ciklusban, a megválasztását követő egy éven belül legalább 16 órás – ezt követően évente 8 órás továbbképzésben való részvétel lehetőségét kell biztosítani.

Ahol munkavédelmi képviselőket kell választani, összmunkáltatói szinten paritásos munkavédelmi testületet kell működtetni, amelyben egyenlő számban vesznek részt a munkáltató és a munkavállalók képviselői. A testület rendszeresen, de évente legalább egyszer értékeli a munkavédelmi helyzetet, megvitatja a munkavédelmi programot, és állást foglal a munkavédelmet érintő belső szabályok tervezetéről.

II. fejezet

Speciális munkaegészségügyi és munkahigiéniai követelmények

Bevezető

Az egészséget nem veszélyeztető biztonságos munkavégzés feltételeit a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII tv. és végrehajtási rendeletei szabályozzák, mely meghatározzák az állam, munkáltató és munkavállaló feladatait.

A kémiai biztonság területén a kémiai biztonságról szóló 2000. évi XXV. tv és végrehajtási rendeletei szabályozzák a vegyi anyagok egész életciklusára vonatkozóan az egészséget nem veszélyeztető munkavégzés feltételeit a szervezett és nem szervezett munkavégzés keretein belül.

A munkahigiénés tevékenység célja:

- a munkavégzés során a munkakörnyezetből származó egészségkárosító veszélyek és kockázatok előrelátása, felismerése, értékelése és kezelése,
- az egészséget nem károsító munkahelyi határértékek kidolgozása,
- kidolgozza és alkalmazza a munkakörnyezeti kóroki tényezők kimutatásának módszereit, a biológiai monitorozás rendszereit,
- a technológiai fejlesztés, illetve a munkahely tervezése során megállapítsa a várható egészségkárosító kockázatokat, azokat minőségileg, illetve mennyiségileg jellemezze,
- a kockázatok mért értékeinek, adatoknak a határértékekkel, szabványokkal történő összehasonlítását követően határozza meg,
- képes legyen a munkahigiénés vizsgálatok elvégzésére, eredményeinek elemzésére és értékelésre,
- kidolgozza a megelőzési stratégiát.

A szervezetet érő kóroki tényezők:

Megterhelés, igénybevétel:

- munkahelyi fizikai környezet,
- infrastruktúra (munkaszoba, gép, műszer, asztal, szék, segédeszközök),
- gép-munka-ember kapcsolat,
- foglalkozásszerűen végzett munka (fizikai, mentális, pszichés, fiziológiai)
- Fizikai kóroki tényezők:
- magas hőmérséklet,
- alacsony hőmérséklet,
- légnyomás,
- zaj,
- rezgés,
- ionizáló-, nem ionizáló sugárzás,
- elektromos áram hatásai.

Kémiai kóroki tényezők:

- por,
- veszélyes anyagok/keverékek szennyezettség.

Biológiai kóroki tényezők:

- Baktériumok, vírusok, gombák stb.

Ergonómiai tényezők:

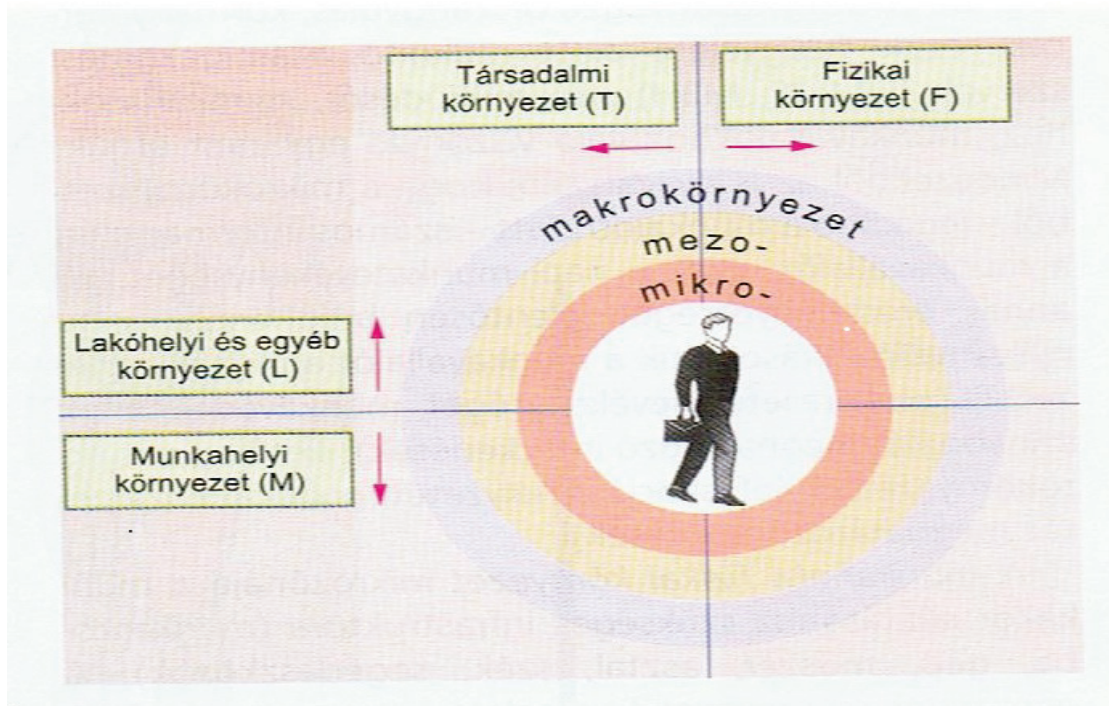
- munkasebesség,
- munkaminőség,
- dolgozói elégedettség,
- munkabiztonság,
- kényelem.

pszichoszociális kóroki tényezők:

- munkahely a családtól távol,
- több műszak,
- hierarchia,
- informátlanság,
- fejlesztés, tanulás, kommunikáció,
- alkohol, drog probléma.

Megterhelés, igénybevétel

Az emberre a körülvevő környezete hatással van, melynek egyik lényeges eleme a munkahelyi környezet.

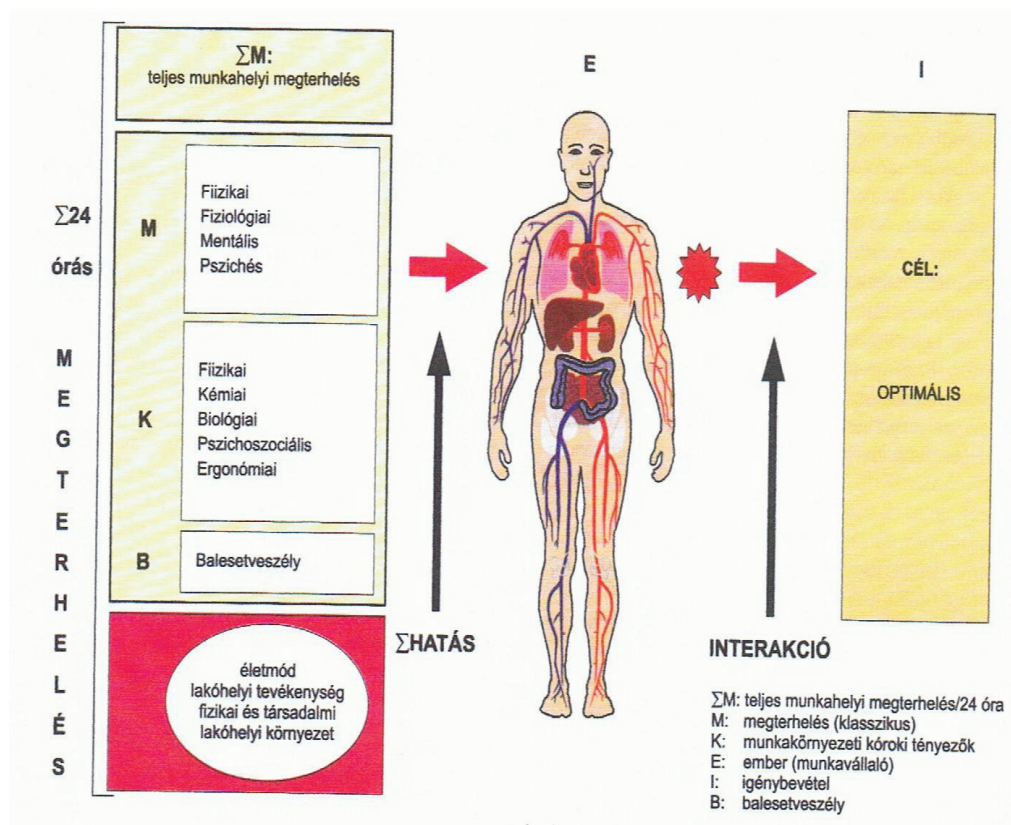
1. sz. ábra az ember és környezet kapcsolata (forrás: Dr. Ungváry Munkaegészségtan 2010)

A munkavégzés, mint szervezetre való hatás alapvetően különbözik a környezeti hatásoktól, és a többségében a környezeti hatásokhoz hasonló életmódkomponensek hatásától. A foglalkozásszerű munkavégzéshez az esetek többségében csatlakoznak a munkakörnyezetből származó kóroki tényezők (fizikai, kémiai, biológiai, ergonómiai, pszichoszociális) hatásai, amely más részkörnyezeti hasonló jellegű kóroki tényező szintjét nagyságrendekkel meghaladja.

Az embert érő hatások, amelyek összességét megterhelésnek nevezzük a 2. sz. ábrán tüntettük fel. Ezen az ábrán a munkavégzésből és a munkakörnyezetből/munkakörülményekből eredő hatásokat (összességük a munkahelyi megterhelés) részletesebben mutatjuk.

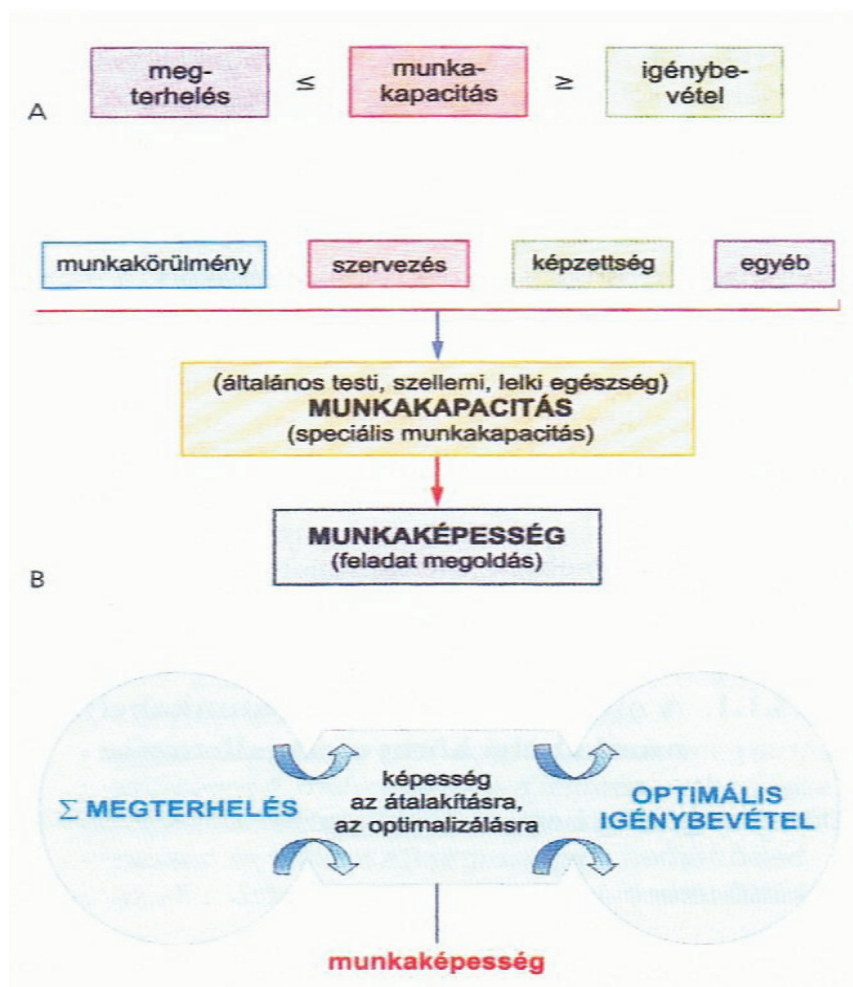
A hideg és meleg környezet egyaránt megterhelésként fogható fel. A szervezetbe anyag, energia vagy információ jut, meg kell, hogy változtassa a belső környezetet, mely megterhelést jelent.

Megterhelés: minden olyan hatás és ennek kapcsán a szervezetben lezajló minden olyan változás, mely a belső környezet állandóságának megszüntetésére törekszik. Tehát a szervezetet érő hatásokra bekövetkező belső környezeti változások összessége.

2. sz. ábra a munkahelyi megterhelés és igénybevétel értelmezése (forrás: Ungváry, 1994)

Igénybevétel: az összes megterhelés és a szervezet válaszainak közötti interakció. Általánosságban úgy fogalmazhatunk, hogy az igénybevételt optimális vagy az optimális közeli szinten kell tartanunk. A munkaképesség és a megterhelés összefüggéseit az alábbi 3. sz. ábrán szemléltetjük.

3. sz. ábra megterhelés és munkaképesség kapcsolata (forrás: Ungváry 2010)

Fizikai kóroki tényezők

A fizikai kóroki tényezők okozta expozíciókkal az embernek nemcsak a munkahelyén kell számolnia. Az embereket folyamatosan éri természetes és mesterséges eredetű ionizáló sugárzás.

A zaj a mindennapos életünk velejárója pl. közlekedés.

Mindennapos kapcsolatunk van a hőmérséklet-, légnyomásváltozásokkal, az elektromos és elektromágneses terekkel, a nem ionizáló sugarakkal.

A munkahelyeken mindezek jelentősen nagyobb expozíciót okozva jelennek meg. Magyarországon az összes foglalkozási megbetegedés jelentős részét a fizikai kóroki tényezők okozzák, közöttük kiemelkedő jelentőségű a zaj okozta halláskárosodás és a helyi kéz-, karra ható vibráció okozta Raynaud-szerű megbetegedés.

Az ionizáló sugárzás megelőzése magas színvonalon megoldott ezért a nehezen védhető hatásaival szemben ma már csak a volt uránbányászoknál kell számolni.

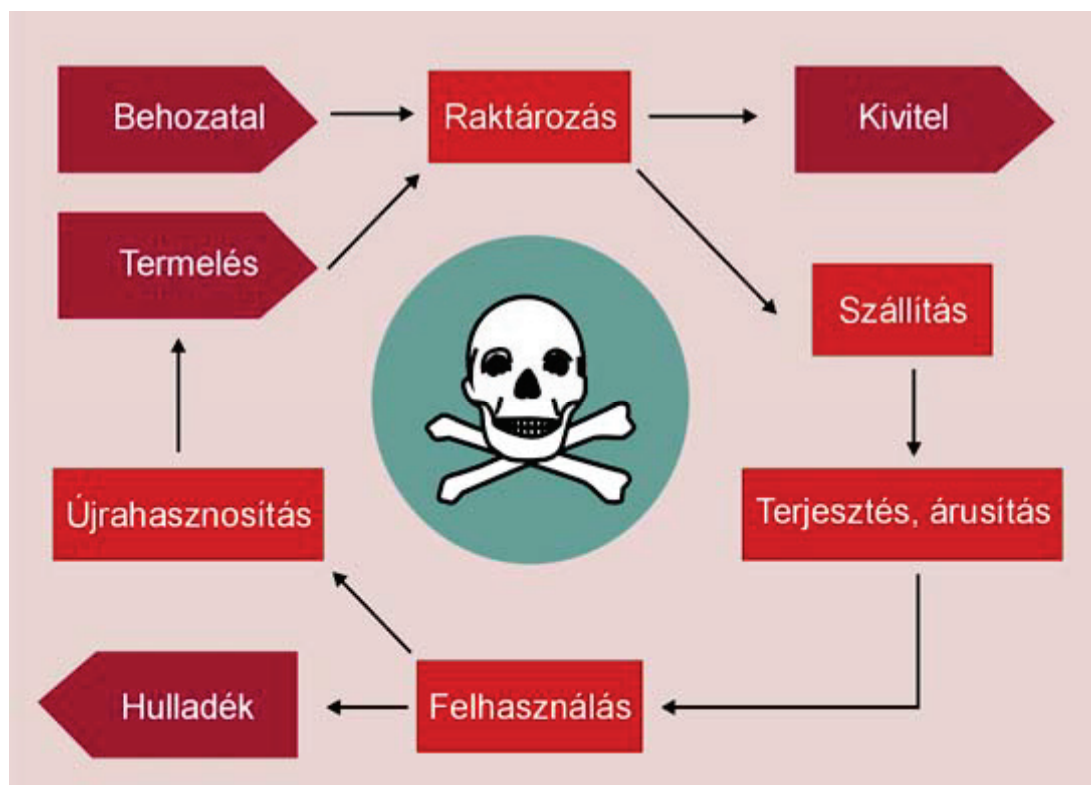
Jelentős ráfordítással jár a magas hőmérséklet, a hideg, a magas és alacsony légnyomás okozta egészségkárosodások megelőzése.

Kémiai kóroki tényezők

A világon a kemizáció gyorsulva növekszik.

Mindezek figyelembevételével belátható, hogy a kemizáció fokozott, különösen kontrollálatlan növekedése a kockázatok jelentős növekedését okozhatja, mely globális következményekkel járhat.

A kemizációt szabályozó és kontrolláló 2000. évi XXV. tv. és végrehajtási rendeletei, valamint a REACH és CLP a helyes vegyi anyag kezelést kiterjeszti a vegyi anyagok teljes életciklusára, melyet az alábbi ábrán szemléltetünk.

4. sz. ábra a vegyi anyagok életciklusa

A kémiai biztonság megvalósításában a munkahelyek kulcspozíciót foglalnak el.

A vegyi anyagok osztályozása a kémiai biztonsági törvény alapján:

Veszélyesség szerinti osztályba sorolás:

Veszélyesnek minősül az az anyag, illetve az a keverék, amely az osztályozás során az alábbi veszélyességi csoportok bármelyikébe besorolható:

a) az anyagok és keverékek **fizikai, fizikai-kémiai** és kémiai tulajdonságai alapján, tűz- és robbanásveszélyesség szerint:

aa) **robbanó anyagok és keverékek** - az olyan folyékony, képlékeny, kocsonyás vagy szilárd anyagok és keverékek, amelyek a légköri oxigénnel vagy anélkül, gyors gázfejlődéssel járó hőtermelő reakcióra képesek, és amelyek adott kísérleti körülmények között, illetőleg nyomásra vagy hőre felrobbannak,

ab) oxidáló anyagok és keverékek - azok az anyagok és keverékek, amelyek más, elsősorban gyúlékony anyagokkal érintkezve erősen hőtermelő reakciót adnak,

ac) fokozottan tűzveszélyes anyagok és keverékek

- azok a folyékony anyagok és keverékek, amelyeknek lobbanás- és forráspontja rendkívül alacsony,
- azon gázok, amelyek a környezeti hőmérsékleten és nyomáson a levegővel érintkezve gyúlékonyak,

ad) tűzveszélyes anyagok és keverékek - azok az anyagok és keverékek, amelyek

- a levegőn, normális hőmérsékleten öngyulladásra képesek,
- szilárd halmazállapotban valamely gyújtóforrás rövid ideig tartó behatására könnyen meggyulladnak, majd a gyújtóforrás eltávolítása után tovább égnek vagy bomlanak,
- olyan folyékony anyagok és keverékek, amelyek nagyon alacsony lobbanásponttal rendelkeznek,
- vízzel vagy nedvességgel érintkezve könnyen gyulladó gázt fejlesztenek, veszélyes mennyiségben,

ae) kismértékben tűzveszélyes anyagok és keverékek;

- olyan folyékony anyagok és keverékek, amelyek alacsony lobbanásponttal rendelkeznek;

b) az anyagok és keverékek mérgező (toxikológiai) tulajdonságai alapján, toxikológiai sajátosságok szerint:

ba) nagyon mérgezőek - azok az anyagok és keverékek, amelyek belégzésük, lenyelésük vagy a bőrön át történő felszívódásuk esetén igen kis mennyiségben halált vagy heveny, illetve idült egészségkárosodást okoznak,

bb) mérgezőek - azok az anyagok és keverékek, amelyek belégzésük, lenyelésük vagy a bőrön át történő felszívódásuk esetén kis mennyiségben halált vagy heveny, illetve idült egészségkárosodást okoznak,

bc) ártalmasak - azok az anyagok és keverékek, amelyek a belégzésük, lenyelésük vagy a bőrön át történő felszívódásuk esetén halált vagy heveny, illetve idült egészségkárosodást okozhatnak, és nem sorolhatóak a *ba)-bb)* alpont szerinti veszélyességi osztályba,

bd) maró (korrozív) anyagok és keverékek - amelyek élő szövettel érintkezve azok elhalását okozzák,

be) irritáló vagy izgató anyagok és keverékek - olyan nem maró anyagok és keverékek, amelyek a bőrrel, szemmel vagy a nyálkahártyával való pillanatszerű, hosszan tartó vagy ismételt érintkezésük esetén gyulladást okoznak,

bf) túlérzékenységet okozó (allergizáló, szenzibilizáló) anyagok és keverékek - amelyek ismételt belégzésüket, illetőleg a bőrön vagy a nyálkahártyán történő ismételt felszívódásukat követően túlérzékenységet okoznak. A túlérzékenység gyulladósos (bőr, nyálkahártya, kötőhártya), fulladásos reakcióban (tüdő) vagy a keringés összeomlásának formájában jelenhet meg,

bg) karcinogén anyagok és keverékek - olyan anyagok és keverékek, amelyek belégzéssel, szájon át, a bőrön, a nyálkahártyán keresztül vagy egyéb úton a szervezetbe jutva daganatot okoznak, vagy előfordulásának gyakoriságát megnövelik,

bh) mutagén anyagok és keverékek - amelyek belégzéssel, szájon át, a bőrön, a nyálkahártyán keresztül vagy egyéb úton a szervezetbe jutva genetikai károsodást okoznak vagy megnövelik a genetikai károsodások gyakoriságát,

bi) reprodukciót és az utódok fejlődését károsító anyagok és keverékek - amelyek belégzéssel, szájon át, a bőrön, a nyálkahártyán keresztül vagy egyéb úton a szervezetbe jutva megzavarják, általában gátolják a reprodukciót, illetve az utódokban morfológiai, illetőleg funkciós károsodást okoznak;

c) az anyagok és keverékek **környezetkárosító** (ökotoxikológiai) tulajdonságai alapján, ökotoxikológiai sajátosságok szerint:

ca) környezetre veszélyes anyagok és keverékek - amelyek a környezetbe jutva a környezet egy vagy több elemét azonnal vagy meghatározott idő elteltével károsítják, illetve a környezet állapotát, természetes ökológiai egyensúlyát, biodiverzitását megváltoztatják.

R (CLP szerint H) mondat és R/H szám: a veszélyes anyagok, illetve a veszélyes keverékek kockázataira utaló mondat, illetőleg e mondat sorszáma,

S (CLP szerint P) mondat és S/P szám: a veszélyes anyagok, illetve a veszélyes keverékek biztonságos használatára utaló mondat, illetve e mondat sorszáma.

Foglalkozás szerű tevékenység (felhasználás, értékesítés) követelményei:

- A veszélyes anyagok és a veszélyes keverékek tárolásáért szervezett munkavégzés esetében a munkáltató, nem szervezett munkavégzés során a vállalkozó, illetve - egyéb nem szervezett munkavégzés esetén - a tevékenység végzésére a tevékenység bejelentésével jogot szerző természetes vagy jogi személy felelős. Bejelentéshez nem kötött tevékenység esetén a veszélyes anyagok és a veszélyes keverékek megfelelő módon történő tárolásáért a tevékenységet végző felel.
- A veszélyes anyagok, illetve a veszélyes keverékek tárolásáért a fenti bekezdés szerint felelős személyek biztosítják, hogy a tárolt veszélyes anyag, illetve veszélyes keverék a biztonságot, az egészséget, illetve testi épséget ne veszélyeztesse, illetőleg a környezetet ne szennyezhesse, károsíthassa.
- A veszélyes anyagok és a veszélyes keverékek szállítása során az élet, a testi épség, valamint a környezet veszélyeztetésének kockázatát a minimálisra kell csökkenteni. Ennek érdekében a veszélyes anyagok, illetve a veszélyes keverékek csomagolását, illetőleg a szállítóeszközt úgy kell megválasztani, hogy a szállított anyag, keverék a rakodás és szállítás során az egészséget, illetve a környezetet ne veszélyeztethesse, illetőleg ne károsíthassa.
- A veszélyes anyagokkal, illetőleg a veszélyes keverékekkel foglalkozásszerűen végzett tevékenység a felhasznált anyag vagy keverék adatait tartalmazó biztonsági adatlap, egyéb tevékenység a használati utasítás birtokában kezdhető meg.

- A kémiai biztonsági törvény hatálya alá tartozó tevékenységet folytatni kívánó természetes vagy jogi személy, vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet - a fenti bekezdésekben foglalt kivételekkel - a tevékenység megkezdésével egyidejűleg ezt köteles bejelenteni az egészségügyi államigazgatási szervnek. A bejelentést az egészségügyért felelős miniszter rendeletében meghatározottak szerint, elektronikus úton kell megtenni a telephely, illetve ennek hiánya esetén a székhely szerint illetékes egészségügyi államigazgatási szervnek.
- A bejelentést meg kell ismételni a bejelentő, illetőleg a bejelentett tevékenység azonosításához szükséges bármely adat megváltozása esetén.
- A magánszemélyeknek magáncélú, nem foglalkozás körében történő felhasználás céljából veszélyes anyag, illetve veszélyes keverék vásárlását, illetve felhasználását nem kell bejelenteni.
- Veszélyes anyag, illetve veszélyes keverék foglalkozás körében történő felhasználás céljából csak a tevékenység végzésére jogosult és a veszélyes anyag, illetőleg a veszélyes keverék biztonságos alkalmazására képes olyan nagykorú természetes személy vagy jogi személy, illetve a képviselőjében eljáró nagykorú személy részére szolgáltatható ki, aki (amely) a veszélyes anyag, illetve a veszélyes keverék átvételére való jogosultságát hitelt érdemlő módon igazolni tudja.
- A veszélyes anyagok, illetve a veszélyes keverékek felett rendelkezési jogosultsággal rendelkező személy, valamint az, akinek munka-, illetve feladatkörébe tartozik ezen anyagok, illetve keverékek megfelelő őrzete, gondoskodik arról, hogy azok a megszerzésükre jogosulatlan vagy biztonságos alkalmazásukra nem képes személyek birtokába ne kerüljenek.
- A veszélyes anyagot, illetve a veszélyes keveréket az eredeti csomagolóeszközből tárolás, illetve továbbadás, forgalmazás céljából más, az azonosítást szolgáló feliratozás (címkézés) nélküli csomagolóeszközbe áttenni nem lehet.

Biztonsági adatlap

Az egyes vegyi anyagokról és keverékekről a REACH II. sz. melléklete alapján meghatározott tartalmi és formai követelményekkel rendelkező biztonsági adatlap ad felvilágosítást a munkáltatónak és a munkavállalónak egyaránt.

A biztonsági adatlapot dátummal látják el, és az a következő pontokat tartalmazza:

- 1) az anyag/készítmény és a társaság/vállalkozás azonosítója;
- 2) a veszély azonosítása;
- 3) összetétel/az alkotórészekre vonatkozó információ;
- 4) elsősegélynyújtási intézkedések;
- 5) tűzvédelmi intézkedések;
- 6) intézkedések baleset esetén;
- 7) kezelés és tárolás;
- 8) az expozíció ellenőrzése/egyéni védelem;

- 9) fizikai és kémiai tulajdonságok;
- 10) stabilitás és reakciókészség;
- 11) toxikológiai információk;
- 12) ökológiai információk;
- 13) ártalmatlanítási szempontok;
- 14) szállítási információk;
- 15) szabályozási információk;
- 16) egyéb információk.

A veszélyes anyagokkal, illetőleg a veszélyes keverékekkel foglalkozásszerűen végzett tevékenység a felhasznált anyag vagy keverék adatait tartalmazó biztonsági adatlap, egyéb tevékenység a használati utasítás birtokában kezdhető meg.

A veszélyességi besorolást a hozzájuk tartozó piktogramok és R kockázati és S biztonsági mondatok jelzik a termékek címkéin és biztonsági adatlapján. Az EU harmonizáció keretében a veszélyt jelző piktogramok és R, S mondatok átalakulóban vannak, melyet a következő ábrán szemléltetünk. Az R és S mondatokat H és P mondatok váltják fel.

Jelenleg az anyagoknál már az új kötelező a keverékekénél 2015. június 1-től lesz kötelező.

								
GHS-01 „robbanó bomba”	GHS-02 „láng”	GHS-03 „láng egy körön”	GHS-04 „gázpalack”	GHS-05 „maró anyagok”	GHS-06 „halálfej”	GHS-07 „felkiáltó jel”	GHS-08 „egészségi veszély”	GHS-09 „környezet”
			Új!			Új!	Új!	
Robbanóanyagok Önreaktív anyagok és keverékek A és B típus Szerves peroxidok A és B típus	Gyúlékony gázok, aeroszolok, folyadékok és szilárd anyagok Önreaktív anyagok és keverékek Piroforos folyadékok és szilárd anyagok Vízzel érintkezve gyúlékony gázokat kibocsátó anyagok és keverékek Szerves peroxidok	Oxidáló gázok, folyadékok és szilárd anyagok	Nyomás alatt lévő gázok – Új! Sűrített gázok Cseppfolyósított gázok Mélyhűtött cseppfolyósított gázok Oldott gázok	Fémekre korrozív – Új! Bőrmaró hatású	Akut toxicitás	Akut toxicitás Bőr és szem irritáló Bőr szenzibilizáló STOT Légzőszervi irritáló Narkotikus hatású	Légzőszervi szenzibilizáló Csírasejt mutagén Rákkeltő Reproduktív toxicitás STOT Aspirációs veszély	Veszélyes a vízi környezetre
			Nincs megfelelő szimbólum		 	 	 	

5. sz. ábra összehasonlító ábra (forrás:OKBI)

Biológiai kóroki tényezők

Biológiai tényezők: a mikroorganizmusok - beleértve a genetikailag módosított mikroorganizmusokat -, a sejttenyészetek és emberi belső élősdiek, amelyek fertőzést, allergiát vagy mérgezést okozhatnak.

A biológiai tényezők a fertőzés kockázatának szintjétől függően négy csoportba sorolhatók:

1. *csoport:* az a biológiai tényező, amely nem képes emberi megbetegedést okozni,
2. *csoport:* az a biológiai tényező, amely képes emberi megbetegedést okozni, ezért veszélyt jelenthet a munkavállaló számára, de elterjedése az emberi közösségben nem valószínű, az általa kiváltott betegség többnyire eredményesen megelőzhető, vagy a kezelése hatásos,
3. *csoport:* az a biológiai tényező, amely súlyos emberi megbetegedést képes okozni, ezért komoly veszélyt jelenthet a munkavállaló számára, szétterjedésének kockázata az emberi közösségben fennállhat, de általában eredményesen megelőzhető, vagy a kezelése hatásos,
4. *csoport:* az a biológiai tényező, amely súlyos emberi megbetegedést okoz, ezért komoly veszélyt jelent a munkavállaló számára, az emberi közösségben való szétterjedésének nagy a kockázata, általában nem előzhető meg, vagy nem kezelhető hatásosan.

Magyarországon a biológiai kóroki tényezők (baktériumok, gombák, paraziták stb.) okozta bejelentett foglalkozási megbetegedések számottevő arányát adják, ezért a megelőzésük további javítást igényel.

Ergonómiai kóroki tényezők

Az ergonómia fogalma alatt az ember-gép-környezet kapcsolata értendő, melynek meghatározó eleme, hogy az ember igényei szerint működjenek.

Az ergonómia térhódítása szoros összefüggésben van a technika ugrásszerű fejlődésével, az egyre szélesebb körű automatizációval, a komplex ipari nagy rendszerek létrejöttével és mindezek következtében az emberi munkatevékenység átalakulásával.

Az ergonómia feladata, hogy az emberi szervezet mint biológiai egység működési sajátosságainak kutatása. A megszerzett ismeretek alkalmazása a rendszerek tervezésében, működtetésében, vagy használatuk során.

Ezek a szempontok új munkahelyek létesítésekor, régi munkahelyek korrekciójakor egyaránt érvényesíthetőek.

Részei:

- munkakörnyezet kialakítása,
- emberi tényezők vizsgálata,
- munkaszervezés,
- biztonsági és környezetvédelmi szempontok vizsgálata,
- új és korrekciós munkahelyek,
- lehetséges megbetegedések, balesetek.

Pszichoszociális kóroki tényezők

Ha az egyén a társadalmi és munkakörnyezetével konfliktusba kerül, pszichoszociális beilleszkedésben zavarok támadnak, vagy azt megzavartnak érzi. A pszichoszociális kóroki tényezők a munka kontextusából adódnak.

Tipikus konfliktus szituációk:

- a dolgozó munkahelyen betöltött szerepköre nincs körülhatárolva,
- konfliktusa van a belső értékek és a munkahelyen elvárt szerep között,
- szakmai előmenetel bizonytalan,
- munkahely bizonytalan,
- előnytelen, méltánytalan bérezés,
- kirekesztettség a döntéshozatalból, ellenőrzésből,
- együttműködési nehézségek a munkatársakkal,
- nem elismerő, megalázó vezetői magatartás,
- társadalmi megbecsülés hiánya,
- társadalmi kapcsolatok fenntartásának gátlása.

A legfontosabb tennivalók:

- jó munkahelyi környezet kialakítása,
- túlzott pszichés megterhelés, pszichoszociális kóroki tényezők okozta kockázatok elkerülésének, kezelésének kidolgozása, ennek kockázat kezelési kultúrájának a megteremtése,
- az előző két főirány támogatása érdekében egy ambiciózus szociálpolitika megvalósítása.

Nemdohányzók védelme

A nemdohányzók védelméről szóló törvény, valamint a munkavédelemről szóló törvény a munkahelyi dohányzást az alábbiak szerint szabályozza:

A munkahelyeken zárt légterű helyiségben dohányozni tilos

kivéve:

- büntetés-végrehajtási intézményekben a fogvatartottak - köztük a kóros elmeállapotúak - számára,
- az Eütv. 188. § a) pontja szerinti pszichiátriai intézetben a pszichiátriai betegek számára,
- a munkavállalók részére, ahol a munkahelyi klíma zárttéri munkahelyen a külön jogszabályban meghatározott korrigált effektív hőmérséklet a 24 °C-ot meghaladja.

Dohányzóhely a közforgalmú intézmény bejáratától számított 5 méteres távolságon belül nem jelölhető ki, kivéve a szórakoztató, vendéglátó szolgáltatást nyújtó közforgalmú intézmények esetében. A szórakoztató, vendéglátó szolgáltatást nyújtó közforgalmú intézmények esetében a dohányzóhelyet a bejáratától számított 5 méteres távolságon belül abban az esetben lehet kijelölni, ha az intézmény területén a nyílt légterű dohányzóhely kijelölésének feltételei a bejáratától számított 5 méteres távolságon kívül nem állnak fenn.

A Mvt. 38.§-a alapján azokon a munkahelyeken, ahol az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés dohányzási tilalom elrendelését teszi szükségessé, a nemdohányzók védelméről és a dohánytermékek fogyasztásának, forgalmazásának egyes szabályairól szóló törvényben foglaltaknak megfelelő, nyílt légterű dohányzóhelyet kell kijelölni, kivéve, ha a munkáltató a munkahelyet külön törvény szerint nemdohányzó munkahellyé nyilvánította.

A nemdohányzók védelmében hozott törvény be nem tartása esetén az alábbi szankciók kiszabására kerülhet sor egészségvédelmi bírság keretében:

Az egészségvédelmi bírság összege

- a dohányzással összefüggő tilalmak, korlátozások megsértése esetén legalább 20 000, legfeljebb 50 000 Ft;
- a dohányzóhelyek kijelölésére vonatkozó kötelezettség nem vagy nem megfelelő teljesítése, valamint a dohányzást érintő tilalmak, korlátozások megtartására vonatkozó ellenőrzési kötelezettség elmulasztása esetén
 - legalább 100 000 Ft, legfeljebb 250 000 Ft az ezen kötelezettségek betartásáért felelős személy tekintetében, illetve
 - legalább 1 000 000, legfeljebb 2 500 000 Ft az intézmény, szervezet, üzemeltető vagy gazdasági társaság tekintetében.